

Koolinoorte arhitektuurikonkurss 2024

„KUIDAS ELAD, KOOLIHOOV?“

Tõnismäe Riigigümnaasiumi koolihoov

VORMISTUSJUHEND JA ÜLEVAADE VÕISTLUSALAST

Hea konkursist osavõtja, õpetaja ja juhendaja!

Oleme jõudnud märgilise verstepostini. Koolinoorte arhitektuurikonkurss leiab aset KÜMNENDAT korda. Aitäh juba vanadele konkursikaladele, kes meiega sellel teekonnal kaasas on käinud, ning tere tulemast uutele huvilistele!

Sel korral pakume noortele arhitektuurselt ja ruumiliselt lahendamiseks **Tõnismäe Riigigümnaasiumi koolihoovi Tallinnas**. Oleme alati püüdnud peegeldada teemavalikuga ühiskonnas aktuaalsemaid teemasid, nii ka sel korral. Teisalt oleme mõneti nostalgia ohvrid ja vaatame tagasi juba tehtud töödele. Seetõttu taaskasutame 2015. aasta konkursiteemat, tuues selle abstraktsemast mõtteruumist konkreetsematesse parameetritesse.

Nagu ikka soovime konkursi ülesandega panna õpilasi märkama ja mõtlema meid ümbritsevast keskkonnast laiemalt ning anda neile võimalus meid ümbritseva ruumi loomisel ja kujundamisel kaasa mõelda. Ühtlasi loodame, et konkursil osalemise kaudu muutuvad nad ruumi suhtes ka edaspidi tähelepanelikumaks ning julgevad vajadusel oma arvamust avaldada (nt linnaplaneerimises osaleda). Mida rohkem inimesi ruumiteemadest huvitub ja ruumiloomes kaasa räägib, seda kirjum, mitmekülgsem ja kasutajasõbralikum ruum üheskoos luuakse.

Käesolev materjal annab lühida ülevaate konkursiga seonduvatest teemadest ja viiteid täiendavale materjalile. See jätab vabaduse käsitleda teemasid just nii põhjalikult kui on soov. Materjali võib kasutada nii ettevalmistuseks konkursist osavõtul kui ka üldisemalt ruumi käsitlemiseks koolitundides (ruumiõppeks). Lisaks leiab meie kodulehelt www.nooredarhitektid.ee ka eelmiste aastate materjali teiste põnevate teemade, näidete ja mõttesuundadega.

Põnevat koolitundi ja edu konkursil osalemisel!

Arhitektuurikonkurss “Kuidas elad, koolihoov?” on ideevõistlus, kuhu ootame osalejate visioone Tallinna Tõnismäe Riigigümnaasiumi koolihoovile.

Konkursil on oodatud osalema **5.-12. klasside** õpilased. Konkursitöö võib esitada üksi või paaristööna. Konkursitöö võib teha nii õpetaja juhendamisel kui ka iseseisvalt. Tööde esitamise tähtaeg ehk viimane postitamise kuupäev on reede, **29. november 2024**.

Töid hinnatakse kahes astmes, mistõttu on gümnaasiumi ja põhikooli arvestuses erinev vormistuslik lähteülesanne.

Gümnaasiumiastmes palume vormistada visuaalse materjali ja seletuskirja mõnes **arvutiprogrammis**, s.t. visuaalne materjal (plaan ja vaated) peab olema vormistatud digitaalselt. Tööd võite esitada veebis, saates nt Dropboxi/Google Drive või mõne muu lingi, millel asuvad töö osad, aadressil mtu.linnalabor@gmail.com

Põhikooliastmes võib vormistada tööd nii arvutiprogrammis kui ka käsitsi. Jooniste tehnika on täiesti vaba, mh võib nt kasutada ka kollaaži, koloreeritud joonistusi, segatehnikaid jms. Käsitsi joonistatud tööd palume saata posti teel juuresoleval aadressil.

MTÜ Linnalabor
Telliskivi 60A, 10412 Tallinn

KUIDAS ELAD, KOOLIHOOV?

Konkursitöö koosneb **visuaalsest materjalist** - plaan A3 formaadis ja 2-3 visuaalist, **seletuskirjast** (ca üks A4) ja **nimekaardist**.

Visuaalne materjal on Sinu kujundatud plaan mõõtkavas **1:500** (A3 formaat, avaneb vajutades mõõtkaval) ja vaated vabalt valitud mõõtkavas, soovi korral olulised detailid. Plaani juures võib aluseks välja printida lisatud joonise või joonistada vabakäeliselt selle põhjal (seda siis põhikooli töödes).

Mõõtkava M 1:500 tähendab seda,
et 1 cm plaanil on päriselus 5 m. Mõõtkava
teemat saab käsitleda näiteks
matemaatikatunnis ehk viia plaani joonistamine
läbi hoopis seal.

Plaan on joonistest kõige olulisem! Seal kajastub kogu ideekavandi lahendus – väikevormid, katendid, haljastus, linnamööbel, erinevad tegevus- või mängukohad jt elemendid. Selleks, et ka teised saaksid aru, mida plaanile märgitud on, tuleb plaanil lahti seletada **tingmärgid**. Lisaks tingmärkidele võid lisada plaanile ka selgitavaid märksõnu, mis aitaks tuleviku ruumi kasutusvõimalustest paremini aru saada. Kindlasti kujuta vaadatel ja detailijoonistel inimesi, et ka teised mõistaksid, kui suured või väikesed on joonistel kujutatud elemendid.

Seletuskiri kirjeldab Sinu kavandatud lahendust. Kujutle, et sul ei ole jooniseid ja skeemi, on ainult eriline nägemus, millest saad vaid kirja teel rääkida. Pea meeles, et seletuskiri ei ole ühe- või kahelauseline jutt. Selle eesmärk on kirjeldada lahti joonistel kujutatud ideed, neid põhjendada ning see aitab žüriil ja teistel vaatajatel aru saada, milliseid mõtteid ja unistusi soovitakse võistlustöoga edasi anda.

Julgustame õpetajaid ka õppeainevahelisele koostööle – näiteks võib seletuskirja kirjutada emakeele tunnis.

Seletuskiri võiks koosneda järgmistest alateemadest:

- **Idee.** Proovi alustuseks kirja panna oma idee ühe lausega. Mis on Sinu nägemuse peamine mõte? Jätka üldisema kirjeldusega, mida Sinu loodu iseloomustab, mille poolest see eriline on, mis teistsugune ja miks või kellele see hea on.
- **Tegevused.** Kuidas saavad seda ala kasutada erinevad inimesed – mida saavad seal teha lapsed, täiskasvanud? Mida saab seal teha suvel, aga mida talvel?
- **Materjalid, elemendid.** Kas on kasutatud rohkem looduslikke või tehismaterjale? Milline linnamööbel siia sobib? Milliseid katendeid ja detaile on lahenduses kasutatud, miks just neid?
- **Haljastus.** Kas oled ette näinud ka taimi või on tegu taimevaba ruumiga? Millist tunnet haljastus tekitab?
- **Detailid.** Kui pead vajalikuks mõnda detaili eriliselt esile tuua, siis kirjelda seda.

Pea kinni konkursi anonüümsuse reeglist – ära kirjuta oma nime joonistele ega seletuskirjale (gümnaasiumi puhul failinimesse). Kirjuta selle asemel igale lehele konkursitöö märksõna.

Märksõna on lühike ja lihtne ühest või paarist sõnast koosnev vabalt valitud nimi või sõna, mis iseloomustab tööd, on omapärane ja meelde jääv. **NB! Ära kasuta märksõnana konkursi teemat.**

Nimekaart on lihtsalt eraldi leht, millel on kirjas:

- konkursitöö märksõna
- töö autori(te) nimed, klass ja kool (juhul kui töö tehakse huvikoolis, palume siiski märkida peale klassi, kus õpilane tavakoolis käib)
- autorite kontaktandmed (meiliaadress ja telefon)
- juhendaja nimi (kui tööl oli juhendaja) ja kontaktandmed (meiliaadress ja telefon)

NB! Põhikooli töödel ei ole nimekaarti vaja eraldi ümbrikusse panna. Ühest koolist saadetavad tööd palume saata ühes või vajadusel mitmes ümbrikus, kus ühe töö materjalid on ühendatud tavalise kirjaklambriga. Kõiki töid eraldi ümbrikutesse ei ole tarvis panna. Samuti võib gümnaasiumitööd saata ühe lingina.

Konkurss on auhinnaline. Konkursi žürii, kuhu kuuluvad erialaspetsialistid, jagab välja **kolm auhinnalist kohta kahes vanusegrupis** (põhikool ja gümnaasium), erilised tööd märgitakse ära kiitusega. Konkursi tulemused avaldatakse detsembris, hiljemalt jaanuari alguses konkursi kodulehel. Konkursile esitatud parimad tööd pannakse üles avalikus ruumis toimuvale näitusele. Näitus avatakse koos auhindamisega.

Konkursil osalemisega annavad autorid loa Linnalaborile avaldada tööd teemakohases kontekstis viidetega autorite nimedele.

Täiendavate küsimustega palume pöörduda Linnalabori poole meili teel johanna @ linnalabor.ee. Lisainfo konkursi kohta ja eelmiste aastate juhendmaterjalid ning konkursitööd leiad lehelt www.nooredarhitektid.ee

Konkursi korraldamist toetab Eesti Kultuuriministeerium

VÕISTLUSALA

Konkursiala paikneb Tallinnas Endla ja Lõkke tänava vahelisel alal. Siia on planeeritud täiesti uus koolihoone Arhitekt11/Lunden Architecture ideekavandil "Stack".

Allikas: Arhitekt11¹

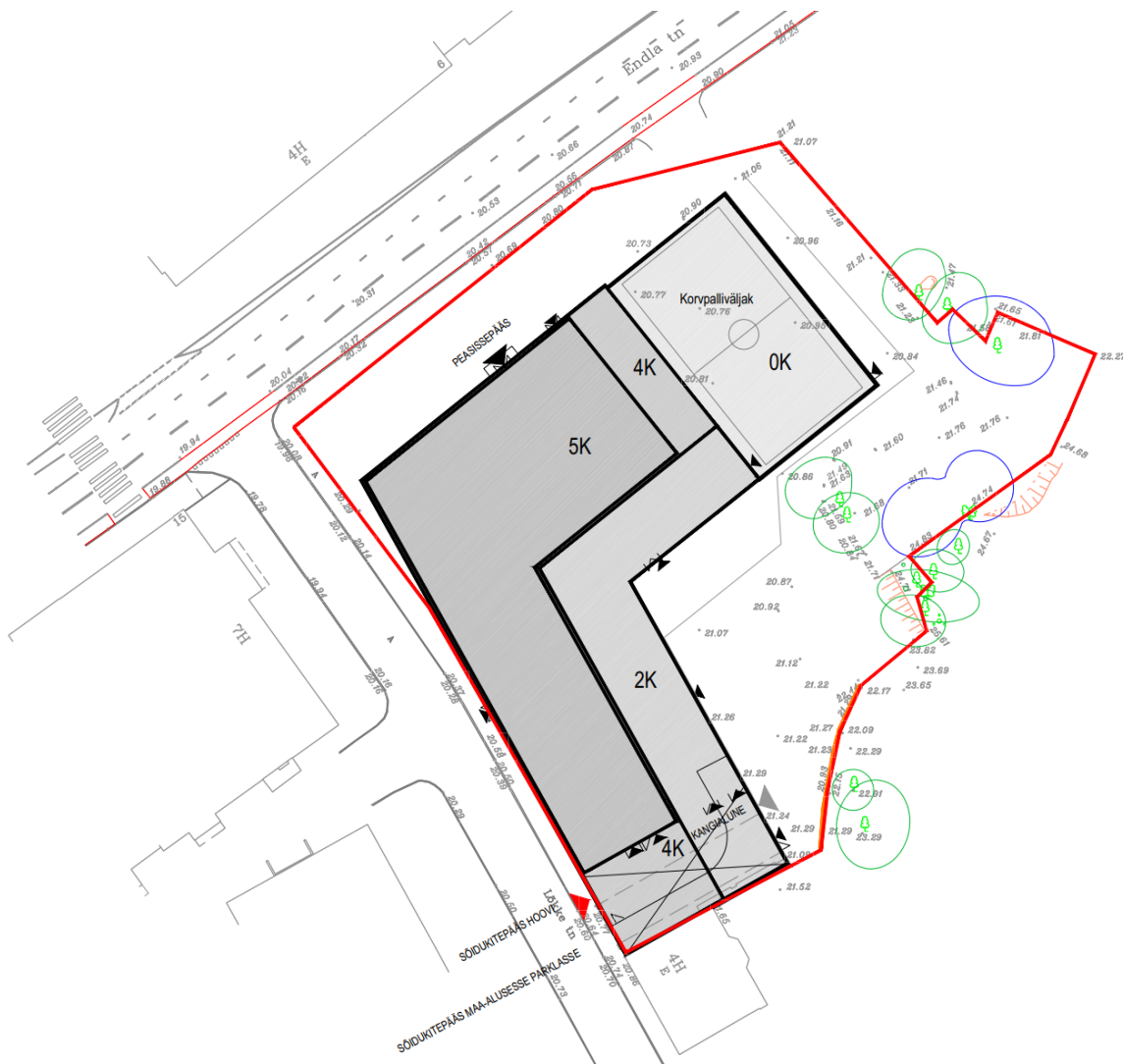
Grete Tiigiste on Sirbis riigigümnaasiumite teemal usutlenud järgmiselt:

”Ühiskonnal on haridusruumile kõrgendatud ootused, kuna seal võrsub põlvkond, kes kogetud ruumi põhjal hakkab kujundama tulevikku ja tuleviku hoonestust. Kui suured sõnad kõrvale jätta, siis kool on ennekõike koht, kus veedetakse kohustuslikus korras pikk osa oma elust ehk 9 + 3 aastat. Et see aeg püsivalt ja hea tundega ühes kohas mööduks, peab ka koolimaja võimalikult kena olema. Võib arvata, et osa täiskasvanud elanikkonnast kannab endaga kaasas veel nõukogudeaegse tuhmi kooliruumi painet. Osalt on see küll ülekohtune väide, ent riigigümnaasiumide kõrval pole neil koolimajadel kuigi palju atraktiivset pakkuda. Riigigümnaasiumid on oma välimuselt rõhutatult tänapäevased, jättes kohati mulje tulevikuarhitektuurist. Mustamäe riigigümnaasiumil on hõbenoole kuju, mis on mõeldud sümboliseerima metalset kosmoselaeva. Kooli õppekava on tehnikahariduse suunitlusega. Pelgulinna hoone on puidu manifestina ka palju tähelepanu pälvinud ning seda on nimetatud

¹ Allikas: <https://www.architect11.com/portfolio/tonismae-riigigumnaasium/>

viimase poolsajandi suurimaks puitehitiseks. Peale haridussüsteemi uuendamise etendavad riigigümnaasiumid moodsas arhitektuuripildis pearolli.”²

Riigi Kinnisvara projektidirektor ja konkursi koordinaator Raivo Toom žürii tagasisidest: „Žürii hinnangul on võistlustöö [Stack] innovatiivne, hoone arhitektuur on esinduslik ja väärikas ning sobib riigigümnaasiumi kuvandiga. Peasissepääs on suunatud peamisele liikumisteele, väliselt õrn ja õhuline hoone on seestpoolt tehtud kontrastiks puiduselt hubaseks.”³

Joonisel konkursiala plaan. Allikas: Arhitekt11

² Allikas: Tiigiste, G. (2023) Riigigümnaasiumide arhitektuuriralli tulemused.

[<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/arhitektuur/riigigumnaasiumide-arhitektuuriralli-tulemused/>]

³ Allikas: <https://www.rkas.ee/en/node/2650>

IDEEKAVANDIT ETTEVALMISTAV UURIMISTÖÖ

Arhitekti ja maastikuarhitekti ning linnaplaneerija töö oluline osa on kohapeal alaga tutvumine. Miljöo parem tunnetus ning ümbruse, inimeste liikumisteede ja tegevuste kaardistamine loob projektile vajaliku baasi. Konkursiala külastamine ning selle läheduses ringi uidates ruumi märkamine ja märkmete tegemine (selleks sobivad nii vabakäelised visandid, fotod, olulised märksõnad, muljed, hinnangud ja emotsioonid) võiks olla osa konkursitööst. Kuigi Kaarli puistee võib tunduda tuttav ja varasemalt külastatud, siis soovitame seda ikkagi uuesti külastada ja konkursi ülesande võtmes analüüsida.

Sellist ettevalmistust ja taustauuringut saab kombineerida ka mõne teise ainega, nt ajaloo ja ühiskonnaõpetusega. Samuti võib palju kasu olla kandva idee kujunemisloos ajalooliste fotode uurimine, vanad ajaleheartiklid või muu ajalooline materjal. Kohapeal tehtud märkmeid ja skitse võib lisada ka konkursitööle juurde, et seda ilmestada või oma ideed edasi anda ja näidata seotust olemasoleva olukorraga.

Kõige paremat infot saab muidugi siis, kui konkursialal pikemalt viibida või seda erinevatel aegadel külastada. Jälgides, kuidas ruumi praegu kasutatakse, kust kuhu liiguvad inimesed, kust tõuseb ja kuhu loojub päike luuakse kujutelm sellest, milline võiks see ruum tulevikus välja näha. Seega kui vähegi võimalik, soovitame samas kohas käia erinevatel kellaaegadel ja nädalapäevadel ning erinevate ilmaoludega, sest nii saab ühest kohast mitu täiesti erinevat ruumikogemust.

Kui kohapeale siiski ei jõua, soovitame kindlasti tutvuda alaga *GoogleMaps* kaudu (*Streetview*) ning vaadata seejuures tingimata ka konkursialast kaugemale (*GoogleMaps* alternatiivina võib kasutada ka Maanteeameti⁴ või *Mapillary*⁵ rakendust). Sidusa ruumi loomisel on alati äärmiselt oluline vaadata kaugemale, õppida tundma konteksti. Kuidas suhestub praegune puistee seda ümbritseva ruumiga? Milliseid objekte ta ühendab ning kuidas saaks teekond nende vahel teha paremaks? Millised võiksid olla piirkonna üldised arengusuunad - uushoonestus, liikluslahendused?

⁴ Allikas: <https://tugi.maant.ee/pilt.php?key=IjwinGROaI6a-QpDWg-4tw>

⁵ Allikas:

<https://www.mapillary.com/app/?lat=57.873232279647965&lng=24.380570940154016&z=17&pKey=udlFtxRMaK05IGO4Fyp9Sg>

Maa-ameti kaardirakenduses⁶ on võimalik tutvuda erinevate kaardikihtidega. Vali kaardirakenduses võistlusala ja uuri, kuidas see erinevatel kaardikihtidel esitatud on. Millised rõhuasetused erinevatel kihtidel silma jäävad? Uuri ka ajaloolisi kaarte⁷. Sama ülesannet saab esmalt teha ka kodukoha põhised, kui see tundub õpilastele ruumiliselt paremini tajutav.

Kaarti uurides saab hea ülevaate peamistest liikumisteedest, olulisematest maamärkidest. Taustainfot tasub otsida ka veebist, näiteks erinevaid tänapäevaseid (nt Maa-ameti fotoladu) kui ka ajaloolisi fotosid, ning seda saab jällegi kombineerida mõne teise ainetunniga (materjali otsimine, analüüs, refereerimine, esitlus jms). Erinevate ajalookihtide uurimiseks on hea kasutada nt portaali Ajapaik fotorakendust.

⁶ Allikas: <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>

⁷ Allikas: <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/ajalooline>